

Lahden kartanon puisto

Toimenpidelupa 398-2021-93

Vastine oikaisuvaatimukseen 15.3.2021 (Salpausselän luonnonystävät ry)

Oikaisuvaatimuksessa käsiteltävänä oleva Lahden kartanon puistoalue on hallinnollisesti tontti ja lainvoimaisessa kaavatilanteessa museorakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Asemakaavamääräyksen mukaisesti rakennusta ympäröivä vanha puisto tulee säilyttää ja sen historiallista luonnetta tulee korostaa.

Museorakennuksen ympäristö on kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö, mutta se on päässyt rapistumaan ja kaipaa kunnostusta. Aino-patsaan lähiympäristö on parhaiten säilynyt historiallisen puiston osa, mutta myös patsaan ympäristö kaipaa korjaustoimenpiteitä.

Tontin puusto on ikääntynyttä ja kaipaa osin uusimista. Puustosta on tehty kuntotutkimus alkuvuodesta 2020. Sen perusteella osana suunnitelmaa poistettavaksi esitetään kuusi kappaletta huonokuntoisia puita. Muiden suunnitelmassa poistettavaksi esitettyjen puiden poistolla tavoitellaan maisemien ja näkymälinjojen avaamista niin puiston sisällä, kuin ympäröiviltä yleisiltä alueilta puistoalueelle päin, sekä puiston ja museorakennuksen kulttuurihistoriallisten ominaispiirteiden korostamista.

Museon tonttialueesta, Lahden kartanon puistosta laadittu rakennushistorian selvitys (ja hankesuunnitelma) on laadittu Lahden Kartanon puiston yleis- ja toteutussuunnitelmaa valmisteleivassa vaiheessa. Historian selvityksestä ja sen pohjalta laadituista kunnostus- ja muutostarpeiden analyysistä on löydettävissä suunnittelutyötä ohjanneet periaatteet, joita on tarkennettu ja tarkistettu suunnittelutyön jatkuessa ohjausryhmän kanssa.

1800-luvulta periytyvään Lahden kartanon päärakennukseen liittyvän puutarha- ja puistoalueen ensimmäinen varsinainen kokonaissuunnitelma on laadittu vasta 1950-luvulla. Silloin puistoalue sai asun, jossa avoimet, koristeistutusten reunustamat hiekka-aukiot ja nurmialueet kehystivät lehtomaista ydintä, jonka keskellä oli Lahteen 1950-luvulla hankittu Aino-aiheinen suihkulähde 1900-luvun vaihteesta. Lahdenkadun varrelle ei puistosuunnitelmassa osoitettu puustutuksia.

Varhainen viistokuva osoittaa, että toteutus noudatti laadittua puistosuunnitelmaa (kuva 1.). Lahdenkadun ja osittain Kartanonkadun varrelle oli istutettu pensasaita. Kartanonkadulle nousiin loivia, liuskekivettyjä maastoportaita pitkin. Portaiden katveessa kasvoi runsaasti perennoja. Lahdenkadun ja alempana sijaitsevan puistoalueen välinen rinne oli täsmällisesti muotoiltu kalteva nurmipinta, jolla kasvoi vain yksittäisiä puita.

Kuva 1. Lahden kartanon puisto 50-luvulla

Edellä mainitun puistosuunnitelman toteutumisesta on kulunut 70 vuotta. Museon tontin rajat ovat siirtyneet viereisten katujen ja huoltoreitin tuomien muutosten takia. Käytäviä ja hiekka-aukioita on poistettu ja niiden tilalle on istutettu puita, tosin ilman varsinaista kokonaissuunnitelmaa. Muutoksen kuvaus on varsin tuttu monen kaupunkipuiston kohdalla Suomessa.

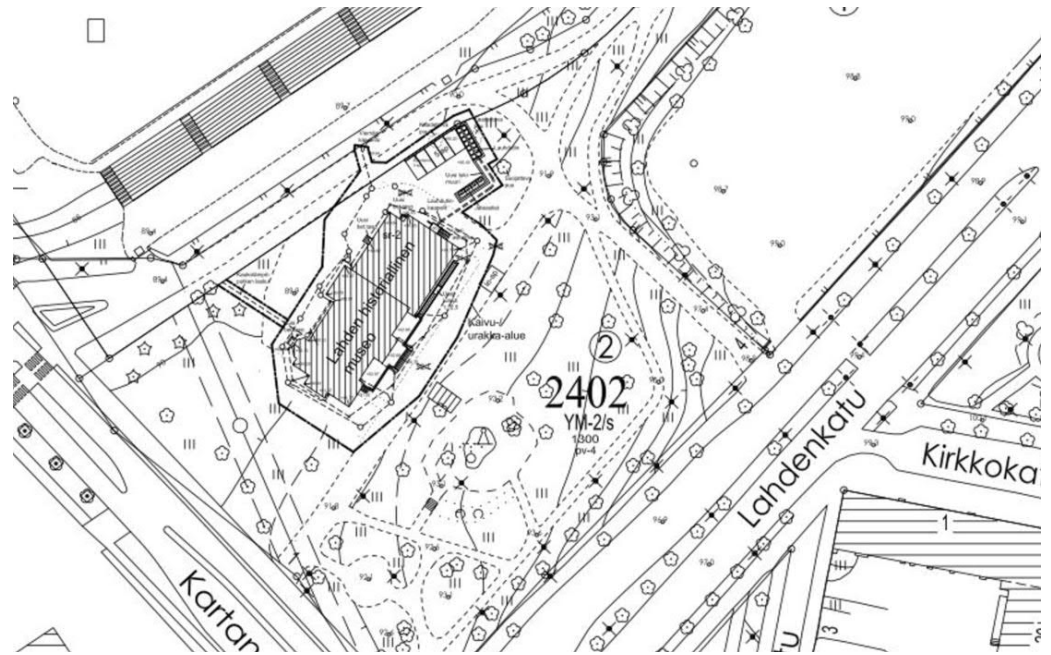
Museon tontti on luonteeltaan historiallinen puutarha/puisto, ts. rakennettua kulttuuriympäristöä, jota hoidetaan ja kunnostetaan eri periaatteilla kuin esimerkiksi metsäistä virkistysaluetta. Asemakaavaan perustuva velvoite, historiallisen luonteen korostaminen, edellyttää esimerkiksi vuosien mittaan liian varjostavaksi kasvaneen puuston karsimista ja keskeisten näkymien korostamista. Uusien kulkuyhteyksien avaaminen on keino, jolla pyritään ohjaamaan ohikulkijoita käyttämään historiallista puistoa läpikulkureittinä ja avaamaan historiallisen museon ympäristö uusille käyttäjille.

Tämä tarkoittaa muutoksia nykytilanteeseen nähden. Muun muassa Lahdenkadun puoleisessa rinteessä kasvavien, osittain sinne kylväytyneiden vaahteroiden karsiminen ja puiston läntisen kulman viiden serbiankuusen poistaminen on nähty tarpeellisina historiallisen puiston luonnetta ja saavutettavuutta vahvistavien toimenpiteiden yhteydessä.

Vanhoja säilytettäviä puistopuita hoidetaan asianmukaisesti puidenhoidon menetelmin, jotta ne eivät tulevaisuudessakaan koidu vaaraksi puistossa oleskelijalle. Muutamia uusia puita istutetaan korvaamaan poistettavia puita.

Rakennusluvan tai toimenpideluvan lupavaikutusalueeseen sisältyvän kasvillisuuden poisto käsitellään osana em. lupamenettelyä, ilman erillistä maisematyölupamenettelyä.

Suunnitelmassa esitetyn museorakennuksen pohjoispään huoltopihan yhteyteen rakennettava pysäköintialuejärjestely käsitellään osana historiallisen museon rakennuslupaa museon urakka-alue-rajauksen mukaisesti. (kuva 2.)

Kuva 2. Urakkarajaus (historiallinen museo)

Lahdessa 17.3.2021

Markku Silvenius

Markku Silvenius

viherrakennuttaja
Kaupunkiympäristön palvelualue
Kunnallistekniikka